

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 730/2016-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. novembra 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED] zastúpenej advokátom JUDr. Ing. Martinom Cimrákom LL.M., Advokátska kancelária JUDr. Cimrák, s. r. o., Štefánikova trieda 7, Nitra, vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupmi Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 170/2014 a jeho uznesením zo 16. februára 2016, ako aj Krajského súdu v Nitre konaní vedenom pod sp. zn. 25 Co 286/2016 a jeho uznesením z 3. júna 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. augusta 2016 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva spočívajúceho v nútenom obmedzení vlastníckeho práva v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu podľa čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a na súdnu ochranu

podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupmi Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 170/2014 a jeho uznesením zo 16. februára 2016, ako aj Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 25 Co 286/2016 a jeho uznesením z 3. júna 2016 (ďalej aj „namietané uznesenia“ alebo „rozhodnutia“). Sťažnosť bola doplnená podaním sťažovateľky doručeným ústavnému súdu 23. augusta 2016 (predložené splnomocnenie na zastupovanie sťažovateľky, pozn.).

2. Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že 8. augusta 2014 podala na okresnom súde návrh „*na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov*“. V tomto konaní podal 1. februára 2016 odporca návrh na nariadenie predbežného opatrenia obmedzujúceho vstup sťažovateľky do spoločnej nehnuteľnosti podľa § 74 a 76 ods. 1 písm. g) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“), ktorému okresný súd vyhovel a uznesením zo 16. februára 2016 zakázal sťažovateľke vstupovať do bytu až do právoplatného skončenia tohto konania vo veci samej.

3. Sťažovateľka zastáva názor, že k porušeniu jej označených práv v bode 1 došlo tým, že predmetný byt, do ktorého jej okresný súd zakázal vstup, spadá do bezpodielového spoluvlastníctva manželov (BSM). Týmto uznesením jej de facto bolo upreté užívacie právo vyplývajúce z vlastníctva nehnuteľnosti, a to bez akejkolvek dohody. V odvolaní uviedla, že okresný súd svoje rozhodnutie nepresvedčivo a nedostatočne odôvodnil, a tvrdí, že v konaní o vyporiadanie BSM nie je možné predbežné opatrenia nariadiť, pretože „*takéto predbežné opatrenie je zákonným podkladom podľa § 76 ods. 3 OSP spolu s § 146 ods. 2 zák. č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka na podanie žaloby o obmedzenie užívacieho práva k spoločnej nehnuteľnosti*“.

4. Krajský súd namietaným uznesením na základe odvolania sťažovateľky uznesenie okresného súdu potvrdil, pričom sťažovateľka vidí porušenie svojho práva v tom, že okresný súd svoje rozhodnutie nesprávne právne odôvodnil [§ 76 ods. 1 písm. g) OSP, pozn.]. Nesúhlasí s tým, čo uviedol krajský súd, že odporca to v konaní o predbežnom opatrení ako navrhovateľ nenavrhoval a že odporca užíva byt, má v ňom osobné veci a platí

všetky náklady spojené s bytom, čo odôvodňuje vydanie predbežného opatrenia (naopak, sťažovateľka byt neužíva a neznáša ani žiadne náklady spojené s bytom).

5. Sťažovateľka s uvedeným odôvodnením krajského súdu nesúhlasí, pretože jednak v jej veci neboli pre rozhodnutie splnené zákonné podmienky uvedené v čl. 20 ods. 4 ústavy, čím nebola rešpektovaná základná zásada vyjadrená v čl. 2 ods. 2 ústavy, a tiež považuje názor krajského súdu za arbitrárny a nepreskúmateľný popierajúci jej ústavou chránené právo na súdnu ochranu, pretože práve odporca v návrhu na predbežné opatrenie navrhoval vydať predbežné opatrenie podľa § 76 ods. 1 písm. g) OSP, a nie ako to krajský súd nesprávne uviedol vo svojom rozhodnutí.

6. Sťažovateľka na základe uvedeného navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví, že jej základné práva podľa čl. 20 ods. 4 a čl. 46 ods. 1 ústavy postupmi okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 170/2014 a jeho uznesením zo 16. februára 2016, ako aj krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 25 Co 286/2016 a jeho uznesením z 3. júna 2016 porušené boli. Ďalej žiada zrušiť namietané uznesenia okresného súdu a krajského súdu, vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a požaduje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby neporušoval jej označené základné práva (bod 1). Domáha sa aj priznania finančného zadost'učinenia v celkovej sume 10 000 € a úhrady trov konania.

II.

7. Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním

a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

9. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. Podľa čl. 20 ods. 4 ústavy vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

11. Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky, že namietanými uzneseniami okresného súdu a krajského súdu boli porušené jej označené práva (pozri bod 1 a 10) zaručené ústavou. Dôvody sú uvedené v bodoch 3 až 5 tohto uznesenia.

II.A K namietanému porušeniu označených práv namietaným rozhodnutím okresného súdu

12. Sťažovateľka v tejto časti namieta porušenie označených práv takým rozhodnutím okresného súdu (o predbežnom opatrení), ktoré bolo na základe využitia riadneho opravného prostriedku (odvolania) preskúmané krajským súdom v odvolacom konaní.

Z princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu vyjadreného v čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Preto právomoc ústavného súdu nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Proti namietanému uzneseniu okresného súdu bolo prípustné odvolanie. Sťažovateľka teda mala k dispozícii na ochranu svojich práv účinný opravný prostriedok, o ktorom bol príslušný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť vo veci ochrany označených práv a námietkach sťažovateľky je dôvodom na odmietnutie sťažnosti v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

II.B K namietanému porušeniu označených práv namietaným rozhodnutím krajského súdu

13. Podľa § 102 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov účinného do 30. júna 2016, ak treba po začatí konania dočasne upraviť pomery účastníkov alebo zabezpečiť dôkaz, pretože je obava, že neskôršie ho nebude možné vykonať alebo len s veľkými ťažkosťami, súd na návrh neodkladne vydá predbežné opatrenie alebo zabezpečí dôkaz. Predpoklady na nariadenie predbežného opatrenia, jeho dôsledky a spôsob zániku upravovali ustanovenia § 74 až § 77a OSP.

14. Predbežné opatrenie je jedným zo zabezpečovacích inštitútov civilného procesu, ktorého zabezpečovacia funkcia má za cieľ dočasnou úpravou eliminovať nepriaznivé následky, ktoré by mohli pred začatím konania alebo v jeho priebehu nastať. Dočasnosť tohto opatrenia ako jeho základný znak znamená, že nejde o konečnú a definitívnu úpravu vzťahov medzi subjektmi. Nariadením predbežného opatrenia nezískava jeden z účastníkov práva, o ktorých sa má rozhodnúť až v budúcnosti, ale sa ním len dočasne upravuje určitý okruh vzťahov.

15. Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám sa uplatňuje na princípe subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd poskytuje uvedenú ochranu iba vtedy, ak ju neposkytujú všeobecné súdy. Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

16. Z uvedeného ústavného vymedzenia postavenia a kompetencií všeobecných súdov a ústavného súdu v Slovenskej republike vyplýva, že rozhodovanie vo veciach predbežných opatrení (teraz neodkladných opatreniach) patrí do právomoci všeobecných súdov.

17. Ústavný súd už vo viacerých svojich doterajších rozhodnutiach v podobných súvislostiach vyslovil názor, že rozhodnutím o nariadení predbežného opatrenia, prípadne rozhodnutím o zrušení nariadeného predbežného opatrenia vydaným v rámci občianskoprávneho konania môže súd porušiť základné právo alebo slobodu účastníka súdneho konania, avšak takéto porušenie by sa mohlo stať predmetom konania podľa čl. 127 ods. 1 ústavy len vtedy, ak by mu nebolo možné poskytnúť ochranu prostredníctvom účinného právneho prostriedku nápravy dostupného účastníkovi konania pred všeobecnými súdmi (princíp subsidiarity) (III. ÚS 281/07).

18. Ústavný súd sa preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zaoberal určením miesta a postavenia predbežného opatrenia, ako aj existenciou účinných právnych prostriedkov nápravy v prípade, ak sa ten, koho sa rozhodnutie o predbežnom opatrení dotýka, domnieva (tvrdí), že došlo k porušeniu niektorého z jeho základných práv alebo slobôd.

19. Podľa právneho názoru ústavného súdu rozhodovanie o návrhu na predbežné opatrenie možno predovšetkým považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Predpokladom pre záver o porušení základných práv a slobôd je však také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstránitel'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej (obdobne I. ÚS 46/00, III. ÚS 409/2015). Aj v prípade vyhovenia návrhu na nariadenie predbežného opatrenia je garantované právo dotknutého účastníka konania na konečnú, definitívnu ochranu poskytovanú súdom rozhodnutím vo veci samej. Nariadenie predbežného opatrenia v žiadnom prípade nevylučuje, aby všeobecný súd poskytol v konečnom dôsledku ochranu právam, porušenie ktorých sťažovateľ namieta.

20. Realizácia inštitútu predbežného opatrenia ako zabezpečovacieho prostriedku v civilnom procese nemôže sama osebe opodstatniť záver o porušení práva fyzickej osoby alebo právnickej osoby vyplývajúceho z ústavy alebo dohovoru, pretože zákon poskytuje účastníkovi, proti ktorému smeruje výrok rozhodnutia o predbežnom opatrení, primeranú a efektívnu ochranu pred prípadným neopodstatneným a nezákonným obsahom takéhoto rozhodnutia aj počas konania vo veci samej. Keďže teda túto ochranu považuje ústavný súd jednak za účinnú a jednak za dostupnú, účastník súdneho konania sa jej preto nemôže súčasne dovolávať aj prostredníctvom sťažnosti pred ústavným súdom (*mutatis mutandis* II. ÚS 37/00, I. ÚS 46/00, I. ÚS 148/03, I. ÚS 49/07, III. ÚS 281/07).

21. Na druhej strane však treba pripustiť, že ústavný súd už v rámci svojej rozhodovacej činnosti pristúpil k preskúmaniu niektorých rozhodnutí o predbežných opatreniach, zásadne však išlo o ojedinelé prípady charakterizované výnimočnými okolnosťami veci. V tejto súvislosti ústavný súd judikoval, že zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o predbežných opatreniach môže iba za predpokladu, že by takýmto rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu majúci charakter svojvôle (obdobne III. ÚS 169/2010, III. ÚS 281/07).

22. V danom prípade teda ústavný súd na základe uvedených zistení v prvom rade konštatuje, že *prima facie* nie je daná jeho právomoc na prerokovanie veci, pretože ochranu právam sťažovateľke poskytoval Občiansky súdny poriadok a všeobecné súdy - okresný súd a krajský súd, a to prostredníctvom účinných a dostupných právnych prostriedkov nápravy, pretože v rámci tohto konania ešte vo veci samej môže sťažovateľka naplno uplatniť (aj) námietky, ktoré uvádza v podanej sťažnosti. Ústavný súd, vychádzajúc zo subsidiárnej právomoci ústavného súdu upravenej v čl. 127 ods. 1 ústavy, sťažnosť sťažovateľky mohol odmietnuť pre nedostatok svojej právomoci (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). K podobným záverom už ústavný súd viackrát dospel v rámci svojej rozhodovacej činnosti (napr. m. m. I. ÚS 342/2016, III. ÚS 409/2015, II. ÚS 81/07, I. ÚS 46/00).

23. Ústavný súd zo sťažnosti a z jej príloh tiež zistil, že argumentácia sťažovateľky je iba pokračovaním prebiehajúceho súdneho sporu a nedosahuje potrebný ústavný rozmer. K výhradám sťažovateľky treba uviesť, že nedostatky právnej argumentácie zo strany okresného súdu (k čomu by, samozrejme, nemalo dochádzať) materiálne napravil krajský súd [uviedol, že nešlo o predbežné opatrenie podľa § 76 ods. 1 písm. g) OSP], a hoci nesprávne uviedol, že odporca to v návrhu nenavrhol, toto formálne pochybenie v odôvodnení nemá podľa ústavného súdu žiadny alebo len veľmi minimálny dopad na intenzitu prípadného porušenia práv sťažovateľky, pretože z iných okolností danej veci vyplývalo nielen to, že sťažovateľka sa v byte reálne dlhší čas nezdržovala, ale za užívanie bytu ani len neplatila. Obdobne na rozhodnutie odvolacieho súdu mali vplyv aj iné relevantné skutočnosti, prečo krajský súd v konaní o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov po rozvode potvrdil namietané uznesenie okresného súdu o nariadení predbežného opatrenia [po vyžiadaní spisu z polície v súvislosti s podozrením zo spáchania priestupku voči občianskemu spolunažívaniu (predchádzalo návrhu na vydanie predbežného opatrenia) krajský súd zistil jej nevhodné správanie pri poslednej návšteve bytu, pozn.]. Takisto krajský súd v závere jasne konštatoval, že „*obmedzenie navrhovateľky (sťažovateľky pozn.) predbežným opatrením sa týka výkonu jej práva byt užívať, hoci navrhovateľka v byte dobrovoľne nebýva ani nie je na bývanie v ňom odkázaná, preto ju uvedené obmedzenie, aby do tohto bytu ani sporadicky nevstupovala, výrazne na jej právach nepoškodí*“.

24. Z už citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

25. Z namietaného uznesenia krajského súdu (obsahuje 7 strán) je zrejmé, že právnym základom jeho rozhodnutia boli ustanovenia o predbežnom opatrení zakotvené v § 74 ods. 1, § 102 ods. 1 prvej vete a § 76 ods. 1 písm. f) OSP, ktoré krajský súd citoval a tiež aplikoval v danej veci (krajský súd správne vec právne posúdil), a na tom nemení nič skutočnosť, že omylom uviedol, že odporca svoj návrh neoprel o ustanovenie § 76 ods. 1 písm. g) OSP. Po preskúmaní uznesenia krajského súdu teda ústavný súd nezistil priamu príčinnú súvislosť medzi údajným porušením označených práv sťažovateľky (body 1 a 10) a rozhodnutím krajského súdu o predbežnom opatrení, ako to uvádza sťažovateľka v dôvodoch svojej sťažnosti uvedených v bodoch 3 až 5.

26. Odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu na s. 3 až na s. 7 v okolnostiach danej veci nemožno *prima facie* považovať za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, pretože krajský súd sa primerane zaoberal okolnosťami danej veci. Obsahové náležitosti namietaného uznesenia jednoznačne spĺňajú minimálne požiadavky na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia (vtedy platného § 157 ods. 2 a § 167 ods. 2 OSP). Odvolací súd v závere tiež správne zdôraznil (po vyžiadaní spisu z polície týkajúceho sa podozrenia zo spáchania priestupku voči občianskemu spolunažívaniu, ktoré predchádzalo návrhu na vydanie predbežného opatrenia, z ktorého vyplývalo aj nevhodné

správanie pri poslednej návšteve bytu), že „*obmedzenie navrhovateľky (sťažovateľky, pozn.) predbežným opatrením sa týka výkonu jej práva byt užívať, hoci navrhovateľka v byte dobrovoľne nebýva ani nie je na bývanie v ňom odkázaná, preto ju uvedené obmedzenie, aby do tohto bytu ani sporadicky nevstupovala, výrazne na jej právach nepoškodí*“.

27. Ústavný súd v súvislosti s prejavom nespokojnosti s napadnutým uznesením krajského súdu tiež poznamenáva, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenie základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

28. Argumentáciu sťažovateľky v bodoch 3 až 5 považuje ústavný súd z hľadiska svojich zistení za subjektívnu a účelovú a medzi jej námietkami a namietaným uznesením krajského súdu nie je taká relevantná súvislosť, ktorá by odôvodňovala záver o porušení jej označených základných práv uvedených v bode 1 a 10.

29. Na základe uvedeného ústavný súd jej sťažnosť mohol v tejto časti odmietnuť aj ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

30. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších požiadavkách sťažovateľky uplatnených v sťažnosti (pozri bod 6).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. novembra 2016